

УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙДЫН ЭРХЛЭХ АСУУДЛААР “АЛСЫН ХАРАА – 2050” МОНГОЛ УЛСЫН УРТ ХУГАЦААНЫ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГТ ТУСГАГДСАН ЗОРИЛТ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭНД ХИЙСЭН ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАНИЛЦУУЛГА
/2022 оны 11 дүгээр сарын 25-ны байдлаар/

2022 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдөр

Нэг. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний зорилго

Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд “Алсын хараа–2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ хийж, гүйцэтгэлийн зорилтот түвшинг хүрсэн түвшинтэй нь харьцуулан үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж, дүгнэлт гаргах, удирдлагыг үнэн зөв мэдээллээр хангах, төлөвлөсөн зорилго, зорилтыг бүрэн биелүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэхэд оршино.

Хоёр. Хяналт- шинжилгээ, үнэлгээний арга зүй

Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд “Алсын хараа–2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийн явцад хяналт-шинжилгээ, үр дүнгийн үнэлгээ хийхдээ Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг удирдлага болгов.

Гурав. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүн

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичигт Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар тусгагдсан 4 зорилтын 20 арга хэмжээ, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн 3 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийлээ.

УУХҮЯ-ны хэрэгжүүлэх 4 зорилтын 20 арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангаж ажиллаж байгаа бөгөөд 2022 оны 11 дүгээр сарын 25-ны байдлаарх биелэлт **56.43** %-тай дүгнэгдэв.

Арга хэмжээнүүдийн биелэлтийг бодлогын зорилгоор нь авч үзвэл:

- Зорилт 4.1. Макро эдийн засгийн тогтвортой орчныг бүрдүүлж, дундаж давхаргыг нийгмийн зонхилох бүлэг болгоно зорилтын биелэлт **30.0** хувьтай.
- Зорилт 4.2. Эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудыг хөгжүүлж, экспортын баримжаатай эдийн засгийг бий болгоно зорилтын биелэлт **56.0** хувьтай.
- Зорилт 4.4. Бүс нутгийн эдийн засаг, худалдааны интеграцад нэгдэж, худалдааг хөнгөвчилнө зорилтын биелэлт **30.0** хувьтай.
- Зорилт 4.6. Эдийн засгийн төрөлжилт, инновац, шинэ технологи, хүний хөгжил, ногоон хөгжлийн зорилтуудыг дэмжих чадавхтай олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн баялгийн санг бий болгоно зорилтын биелэлт **85.0** хувьтай дүгнэгдлээ.

Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар “Алсын хараа–2050”
Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичигт тусгагдсан зорилт, арга
хэмжээний хэрэгжилт
/2022 оны 11 дүгээр сарын 25-ны байдлаар/

Хүснэгт 1

Зорилго	Арга хэмжээний тоо	Үнэлгээ (хувь)						Хэрэгжилт (хувь)
		100	90	70	50	30	Хугацаа болоогүй	
Зорилт 4.1. Макро эдийн засгийн тогтвортой орчныг бүрдүүлж, дундаж давхаргыг нийгмийн зонхилох бүлэг болгоно	1					1		30.0%
Зорилт 4.2. Эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудыг хөгжүүлж, экспортын баримжаатай эдийн засгийг бий болгоно	10		3		4	3		56.0%
Зорилт 4.4. Бүс нутгийн эдийн засаг, худалдааны интеграцад нэгдэж, худалдааг хөнгөвчилнэ	1					1		30.0%
Зорилт 4.6. Эдийн засгийн төрөлжилт, инновац, шинэ технологи, хүний хөгжил, ногоон хөгжлийн зорилтуудыг дэмжих чадавхтай олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн баялгийн санг бий болгоно	2	1		1				85.0%
Нийт дүн	14	1	3	1	4	5		56.43%

2022 оны хагас жилийн байдлаар хэрэгжилт хангалтгүй 5 арга хэмжээ байна. Үүнд:

- 4.1.17. Алт цэвэршүүлэх үйлдвэр болон бусад технологийн түүхий эдэд суурилсан гадаадын томоохон хөрөнгө оруулалтыг татах замаар эдийн засгийн экспоненциал өсөлтийг бий болгоход анхаарч ажиллана.
- 4.2.13. Уул уурхайн түүхий эдийг боловсруулан, нэмүү өртөг шингэсэн хүнд үйлдвэрлэлийг байгаль орчинд ээлтэй, тогтвортой байх зарчмаар хөгжүүлж, хөрөнгө оруулалтын дэвшилтэт хэлбэрүүдийг дэмжинэ.
- 4.2.15. Говийн бүс рүү ус дамжуулах хоолой барьж байгуулна.
- 4.2.17. Гадаад, дотоод зах зээлд чиглэсэн гүн боловсруулалтын технологид суурилсан хүнд болон хөнгөн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.
- 4.4.12. Дотоодын боловсруулах аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүнийг гадаад өрсөлдөөнөөс хамгаалах бодлого зохицуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

Эдгээр 5 төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт зорилтот түвшиндээ хүрээгүй, боловсруулалтын шатанд байгаа буюу 30 хувиар үнэлэгдлээ.

Дөрөв. Дүгнэлт

- “Алсын хараа – 2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичигт Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар тусгагдсан зорилт, арга хэмжээ, төслүүдийн хэрэгжилт 2022 оны 11 дүгээр сарын 25-ны

байдлаар 56.43 хувиар, шалгуур үзүүлэлтийн хэрэгжилт 73.33 хувиар үнэлэгдэв.

2. “Алсын хараа – 2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичигт Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар тусгагдсан зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийн үнэлгээгээр 2022 оны 11 дүгээр сарын 25-ны байдлаар “бүрэн хэрэгжсэн”-холбогдох шийдвэр гарч тавьсан зорилтдоо бүрэн хүрсэн, үр дүн гарсан 4 /90%, 100%/, хэрэгжилт, үр дүнг нэмэгдүүлэх шаардлагатай 1 /70%/, эрчимжүүлэх шаардлагатай 4 /50%/, хэрэгжилт хангалтгүй 6 /30%/ арга хэмжээ байна.

Тав. Санал, зөвлөмж

1. “Алсын хараа – 2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлогын баримт бичигт Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын эрхлэх асуудлаар тусгагдсан зорилт, арга хэмжээ хүрэх түвшинг жил бүрээр нарийвчлан гаргаж, хэрэгжилтийг тайлагнаж байх
2. Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилттэй шалгуур үзүүлэлтийн тайланг хамт тайлагнаж байх

Хянасан:

ХШҮДАГ-ын дарга

Б.Мөнхдөл

Танилцуулга боловсруулсан:

ХШҮДАГ-ын ахлах шинжээч

Х.Цэнд-Аюуш /2022.11.25/

**“АЛСЫН ХАРАА – 2050” МОНГОЛ УЛСЫН УРТ ХУГАЦААНЫ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧГИЙН ХЭРЭГЖИЛТ
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ**

2022.11.25

Д/д	Зорилт	Арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг)	2022 оны зорилтот түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Хүрсэн түвшин, үр дүн	Хэрэгжилтийн хувь
Дөрөв. ЭДИЙН ЗАСАГ							
1	4.1. Макро эдийн засгийн тогтвортой орчныг бүрдүүлж, дундаж давхаргыг нийгмийн зонхилох бүлэг болгоно.	4.1.17. Алт цэвэршүүлэх үйлдвэр болон бусад технологийн түүхий эдэд суурилсан гадаадын томоохон хөрөнгө оруулалтыг татах замаар эдийн засгийн экспоненциал өсөлтийг бий болгоход анхаарч ажиллана.	2020 - 2050			<p>Оюутолгойн ордыг түшиглэн зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах:</p> <p>1. Засгийн газрын 2017 оны 88 дугаар тогтоолоор “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулахад хөрөнгө оруулж хамтран ажиллах хөрөнгө оруулагчийг сонгох, хөрөнгө оруулагчтай байгуулах гэрээний талаар хэлцэл хийх асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулахыг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Сангийн сайд, Үндэсний хөгжлийн газар /хуучнаар/-ын даргад тус тус даалгасны дагуу “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр барих төслийн хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах аргачлал” болон хөрөнгө оруулалтын гэрээний төслийг боловсруулж хамтран батлуулахаар Сангийн яам болон ЭЗХЯ-нд хүргүүлсэн бөгөөд Сангийн яамнаас хамтран батлах шаардлагагүй талаар хариу ирүүлсэн бол, ЭЗХЯ-аас хариу ирүүлээгүй байна.</p> <p>2. Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах төсөлд “Оюутолгой” ХХК, “Рио Тинто Монгол” ХХК-иуд хөрөнгө оруулж, хамтран ажиллах болон Хөрөнгө оруулалтын гэрээний 3.21-д заасан техникийн шалгуур үзүүлэлтүүдийн талаар санал ирүүлэх тухай УУХҮСайдын 2022.04.18-ны өдрийн 01/1085, 2022.04.26-ны өдрийн 01/1179 дугаар албан бичгүүд хүргүүлсэн. Харин “Рио Тинто Монгол” ХХК-ийн зүгээс “зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулахад эдийн засгийн үр өгөөжийг сайжруулах, шаардагдах хөрөнгө оруулалт татах боломжийг судлах ажлыг хийж гүйцэтгэх” талаар хариу ирүүлсэн бөгөөд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, “Рио Тинто Монгол” ХХК хооронд харилцан мэдээлэл</p>	30

					<p>солилцох, мэдээллийг ашиглах хүрээнд “Нууцлалын гэрээ” байгуулаад байна.</p> <p>3. Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2022.1.11-ний өдрийн 01 дугаар албан даалгавраар даалгасны дагуу “Эрдэнэт, Оюутолгой зэрэг ордыг иж бүрэн ашиглаж, зэсийн боловсруулалтыг нэмэгдүүлэх төслүүдийн талаар” Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахаар УУХҮСайдын 2022.06.03-ны өдрийн 01/1590 дугаартай албан бичгээр ЗГХЭГ-т хүргүүлсэн.</p> <p>Төслийн усны эх үүсвэрийг шийдвэрлэх боломжит хувилбаруудын талаарх саналыг Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газраас 2022.09.27-ны өдрийн 01/1091 албан бичгээр авсан. Үүнд:</p> <p>А. Өмнөговь аймгийн Ханбогд сумын нутагт орших Гүний хоолойн газрын доорх усны ордоос</p> <p>В. Дорноговь аймгийн Мандах сумын нутагт орших Цагаан цавын газрын доорх усны ордоос</p> <p>Г. Өмнөговь аймгийн Ханбогд сумын нутагт орших Галбын говийн газрын доорх усны ордын ашиглалтын нөөцийг нарийвчлан тогтоох хайгуул судалгааны ажил хийж, хангах</p> <p>Д. “Хэрлэн-Тооно” төслийг хэрэгжүүлж гадаргын усаар хангах</p> <p>4. Төслийн цахилгааны хэрэглээг "Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ"ТӨХК-ийн хариуцах "Тавантолгой-Оюутолгой" 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар дамжуулан төвийн бүсийн эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээнээс бүрэн хангах боломжтой талаар ЭХЯ-ны 2022.10.07-ны өдрийн а/3862 албан бичгээр мэдэгдсэн.</p> <p>5.Оюу толгойн Хөрөнгө оруулалтын гэрээний 3.21-д заасны дагуу олон улсын ах зээлийн үнэ, стандартад суурилсан арилжааны нөхцөлөөр Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэрт Оюунтолгойн зэсийн баяжмалыг нийлүүлэх боломжтой талаар "Рио Тинто Монгол" ХХК-иас 2022.10.07-ны өдрийн 189/22 албан бичгээр мэдэгдсэн.</p> <p>6. Төслийн "Хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах аргачлал" болон “Хөрөнгө оруулалтын гэрээ”-ний төслийг АНУ-ын Олон улсын хөгжлийн агентлаг /USAID/-ийн Азийн Товчооны гэрээ хэлцлийн түншүүдтэй хамтран олон улсад мөрдөгдөж байгаа жишиг аргачлалын дагуу боловсруулахаар 2022.07.01-2022.12.05-ны хооронд хамтран ажиллалаа. Энэ</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>хүрээнд ЭЗХЯ, ЭХЯ, БОАЖЯ-ны төлөөллүүдтэй 4 удаагийн уулзалт зохион байгуулж, цахимаар 6 удаа хуралдаж, 5 удаа (9/15, 9/28, 10/7, 11/16, 11/23-нд) цахимаар санал хүргүүлж, "Хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах аргачлал" болон "Хөрөнгө оруулалтын гэрээ"-ний төслийн сүүлийн хувилбарыг Англи, Монгол хэл дээр 2022.11.28-ны өдөр акт үйлдэн хүлээн авна.</p> <p>- Үнэт металл цэвэршүүлэх үйлдвэр байгуулах: БНКаЗУ-ын "Сымбат инженеринг" компанийн боловсруулсан үнэт металл цэвэршүүлэх үйлдвэрийн ТЭЗҮ, төслийн эдийн засгийн үр ашгийн тооцоолол, ижил төстэй үйлдвэрүүдийн харьцуулсан судалгаа, төслийн санхүүжилтийн талаар дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг "Эрдэнэс Монгол" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын 2021 оны А/100 дугаар тушаалаар байгуулсан бөгөөд ажлын хэсгийн дүгнэлтийг 2021.12.09-ний өдөр ирүүлсэн. Ажлын хэсэг БНКаЗУ-ын "Сымбат инженеринг" ХХК-ийн боловсруулсан ТЭЗҮ-ийг хянаж, ТЭЗҮ-ийн эдийн засгийн тооцооллыг зассан ч ТЭЗҮ бодит байдалтай нийцэхгүй, хөрөнгө оруулалтын зардлыг хэт өндөр байна гэж дүгнэсэн. Бүгд Найрамдах Казахстан Улсаас Монгол Улсад суугаа Элчин Сайдын яамнаас 2022.07.18-ны өдрийн 30-309 дүгээр албан бичгээр "Сымбат инженеринг" ХХК-ийн хүсэлтийг ирүүлснийг 2022.08.02-ны өрийн 01/2111 албан бичгээр Эрдэнэс Монгол ХХК-д хүргүүлсэн.</p>	
2	4.2. Эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудыг хөгжүүлж, экспортын баримжаатай эдийн засгийг бий болгоно.	4.2.1. Нэмүү өртөг шингээсэн уул уурхай, стратегийн мега төслүүд, боловсруулах аж үйлдвэр, хөдөө аж ахуй, эрчим хүч, тээвэр, логистик, төрөлжсөн аялал жуулчлал, түүнийг дагасан үйлчилгээ, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, мэдлэгжсэн бүтээлч үйлдвэрлэлийг эдийн засгийн тэргүүлэх	2020 - 2050		<p>Уул уурхайн салбар дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 20 гаруй хувь, аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 70 хувь, экспортын орлогын 94 хувь, улсын төсвийн орлогын 30 орчим хувийг тус тус бүрдүүлэгч эдийн засгийн гол тулгуур салбар болсон.</p> <p>Төсвийн тухай хуулиар ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогын 65%-ийг ирээдүй өв санд, 30%-ийг төсвийн тогтворжуулалтын санд, 5%-ийг холбогдох аймаг, нийслэлийн Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн санд хуваарилж байна.</p> <p>Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн санд төвлөрүүлэх нийт орлогын 73 хувь нь уул уурхайн салбараас төвлөрүүлж байна.</p> <p>Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн санд төвлөрүүлж байгаа орлогын бүтцийг салган авч үзвэл, дотоодын НӨАТ-ын 5%, газрын тосны нөөц ашигласны төлбөрийн 30%, ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн 5%, ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн 100%, олон улсын</p>	50

	салбар хөгжүүлнэ.	болгон			<p>төсөл, хөтөлбөрөөс олгох урамшуулал, дэмжлэг, ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоос улсын чанартай төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэгчийн төлсөн нөөц ашигласны төлбөрийн орлогыг хассан зөрүүний 10%, ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн 50% байна.</p> <p>Өөрөөр хэлбэл, Монгол Улсын 21 аймаг, 365 сум бүр дээр дурдсан Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаар дамжуулан уул уурхайн салбараас тодорхой хэмжээний төсвөө бүрдүүлж байна.</p> <p>“Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө 4.2.14, Монгол Улсыг 2020-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 4.2.11, Монгол улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.2.7, Шинэ сэргэлтийн бодлого 2022-2025 зэрэг МУ-ын урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигт Хүнд үйлдвэрийн салбарын хөгжлийг хангахад чиглэсэн зорилт арга хэмжээг тусгагдсан. Энэ хүрээнд “Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор үйлдвэрлэл, технологийн парк”, Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр” болон “Исэлдсэн хүдрээс катодын зэс үйлдвэрлэх төсөл”, Оюутолгойн ордыг түшиглэн “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах төсөл”, Дархан-Уул аймагт “Монгол ган цогцолбор–1” төсөл, “Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэр”, “Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк” гэх зэрэг Хүнд үйлдвэрийн салбарын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, дэвшилтэт техник, технологи, инновацид суурилсан нэмүү өртөг шингэсэн, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх, дотоодын бүтээн байгуулалтын хэрэгцээг хангаж, шинээр ажлын байр бий болгох мега төслүүдийг ШСБ-ын хөгжлийн төслүүдийн жагсаалтад оруулж, төслийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан төлөвлөгөө боловсруулан төслийн хэрэгжилт, явцын талаар 7 хоног бүр төсөл хэрэгжүүлэгчээс тайлан авч, ЭЗХЯ-нд хүргүүлэн ажиллаж байна.</p>	
3	4.2.11. Уул уурхайн салбарыг байгальд хал багатай,		2020 - 2050		Уул уурхайн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж байгууллагуудын дунд байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөлгүй техник, технологи ашиглан үйл ажиллагаа	90

		хариуцлагатай эдийн засгийн салбар болгон хөгжүүлнэ.			<p>явуулж байгаа шилдэг аж ахуйн нэгж байгууллагыг жил бүрийн жилийн эцэст шалгаруулан урамшуулах ажлыг зохион байгуулж байна.</p> <p>Стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн ордод өнөөгийн байдлаар Төрийн өмчит “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК, орон нутгийн өмчит “Тавантолгой” ХК, хувийн хэвшлийн “Энержи ресурс” ХХК-иуд ажиллаж байна.</p> <p>“Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийг түшиглэн нүүрс баяжуулах үйлдвэр, цахилгаан станц, Тавантолгой-Гашуунсухайт, Тавантолгой-Зүүнбаян чиглэлийн төмөр замын төслүүд хэрэгжиж байна. Дээр дурдсан төслүүд хэрэгжсэнээр олборлолт, боловсруулалт, борлуулалтын түвшин нэмэгдэж, цахилгаан эрчим хүчний хэрэгцээг дотоодоос хангах, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл багатай тээврийн дэд бүтэц бүрдэх боломж бүрдэх юм.</p> <p>Монгол Улсын Засгийн газраас дэвшүүлсэн “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын хүрээнд хэрэгжүүлж буй томоохон төслийн нэг Зүүнбаян-Ханги чиглэлийн 226 км төмөр замыг барьж байгуулан ашиглалтад оруулсан. Ханги-Мандалын боомтыг төмөр замаар холбож, шинэ гарц нээснээр манай улсын импорт, экспортын бараа бүтээгдэхүүний нэвтрэх хүчин чадал нийт 20 сая тонноор, төмөр замаар тээвэрлэгдэж байгаа нийт тээврийн хэмжээ 65 хувиар тус тус нэмэгдэх боломжтой болж байна.</p>	
4		4.2.12. Уул уурхайн томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахдаа олон улсын стандарт, хэм хэмжээг чанд мөрдөнө.	2020 - 2050		<p>Уул уурхайн томоохон ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахдаа гадаад, дотоодын стандартыг мөрдөн ажиллаж байна Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2021 оны А/297 тушаалаар “Нүүрс, нүүрсэн бүтээгдэхүүний ангилал MNS 6457:2014” стандартыг шинэчлэн боловсруулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг холбогдох байгууллагуудын төлөөллийг оролцуулан байгуулж, стандартын шинэчилсэн төслийг боловсруулсан. Нүүрс, нүүрсэн бүтээгдэхүүний ангилал MNS 6457:2022 стандартыг Стандартчиллын техникийн хороо 2022.07.04 -ний өдрийн С/28 дугаар тушаалаар батлуулсан..</p>	90
5		4.2.13. Уул уурхайн түүхий эдийг боловсруулан, нэмүү өртөг шингэсэн хүнд	2020 - 2050		<p>Уул уурхайн түүхий эдийг боловсруулан, нэмүү өртөг шингэсэн хүнд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх ажлыг хүрээнд дараах төслүүдийг хэрэгжүүлж байна.</p>	30

		<p>үйлдвэрлэлийг байгаль орчинд ээлтэй, тогтвортой байх зарчмаар хөгжүүлж, хөрөнгө оруулалтын дэвшилтэт хэлбэрүүдийг дэмжинэ.</p>			<p>1. “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн нүүрс баяжуулах үйлдвэр: Ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж, төслийн талбайд инженер геодизийн судалгаа, түгээмэл тархацтай ордын судалгааны ажлуудыг эхлүүлсэн бөгөөд төслийн гүйцэтгэл 12%-тай байна. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн төслийн гүйцэтгэл 13%-тай байна. Төслийн хуваарийн дагуу Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн барилгын материалын татан авалтыг 2022 оны 10 дугаар сард хийж, хуурай нүүрс хадгалах агуулахын суурийн цутгалтын ажил эхэлсэн. Нийт ажлын гүйцэтгэл 13% тай байна.</p> <p>2. Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор байгуулах төсөл: Төслийн ТЭЗҮ, БОННУ, Ерөнхий төлөвлөгөө батлагдсан. Засгийн газрын 2021.05.05-ны өдрийн 129 дүгээр тогтоолоор Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын нутаг дэвсгэрт уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор байгуулах зориулалтаар Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-т үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг олгосон.</p> <p>Уг тогтоолын 2 дахь хэсэгт исэлдсэн хүдрээс нуруулдан уусгах SX/EW технологиор катодын зэс үйлдвэрлэх үйлдвэрийг “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын хөрөнгөөр санхүүжүүлж, ашиглалтад оруулах арга хэмжээ авч ажиллахыг холбогдох албан тушаалтнуудад даалгасаны дагуу төслийн санхүүжилтэд нийт 134.5 тэрбум төгрөгийг төсөвлөж түүнээс Автозам, төмөр зам, усан хангамж, ариутгал татуургын системийн зураг төсөл, цахилгаан хангамжийн ТЭЗҮ боловсруулах ажилд 980.5 сая төгрөгийг зарцуулж 100% гүйцэтгээд байна.</p> <p>“Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ нь батлагдсан зураг төсөл хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний дагуу ҮТП-ийн дэд бүтцийг барьж байгуулах ажлын гүйцэтгэгчийг сонгох тендер шалгаруулалт эхэлсэн. 2023 онд үйлдвэрийг ашиглалтад оруулахаар төлөвлөн ажиллаж энэ ажлын хүрээнд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Автозам: барьж байгуулах ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендер 3 дах удаагаа зарлагдахаар болсон. - Төмөр зам: тендерийг 2022.10.06-ны өдөр нээсэн, шаардлага хангасан оролцогч байхгүй тул дахин зарласан, 2022.12.12-ны өдөр тендер нээнэ. 	
--	--	---	--	--	--	--

					<p>- Ус хангамж, ариутгах татуургын систем барьж байгуулах ажлын тендер 2022.10.06-ны өдөр нээсэн бөгөөд нийт 7 оролцогчийн ирүүлсэн материалд үнэлгээ хийгдэж дууссан ба шаардлага хангах оролцогч байгаагүй тул мэдэгдэл хүргүүлэн, дахин зарлахаар ажиллаж байна.</p> <p>- Цахилгаан хангамж: боловсруулсан ТЭЗҮ-ийг ЭХЯамны ШУТЗ-өөр батлуулсан, ДҮТ-ээр горимын тооцоо хийгдсэн. Техникийн нөхцөлийн зөвшөөрлийг авсан бөгөөд нарийвчилсан зураг төслийг боловсруулах техникийн даалгавар боловсруулсан, Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-ийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулан тендер зарлахаар ажиллаж байна.</p> <p>Засгийн газрын "Газрыг улсын тусгай хэрэгцээнд авах тухай" 2022 оны 171 дүгээр тогтоолын дагуу Орхон аймгийн Баян-Өндөр, Жаргалант сумдын нутаг дэвсгэрт Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн үйлдвэрлэл технологийн парк барих зориулалтаар 1217.4 га газар ашиглах 2022/185 дугаартай гурвалсан гэрээг УУХҮ-ийн яам, ГЗБГЗЗГ, Орхон аймгийн засаг дарга хооронд 2022.10.25-ны өдөр байгуулж, тус гэрээний дагуу ҮТП-ийн 2022.11.14-ны өдрийн №000000019 дугаартай Газрын гэрчилгээг УУХҮЯ-ны нэр дээр аваад байна.</p> <p>1. Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах төсөл:</p> <p>"Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын түшиглэн байгуулах үйлдвэрлэл, технологийн паркийн "Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ"-ийг Эрдэс баялагийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2022.06.22-ны өдрийн өргөтгөсөн хуралдаанаар хэлэлцэж ТЭЗҮ-ийг хүлээн авсан. Тус ТЭЗҮ-ийн үндэслэн "Зэсийн баяжмал хайлуулах боловсруулах үйлдвэрийн төслийн нарийвчилсан инженерийн зураг төсөл боловсруулах" ажлын техникийн даалгаварыг боловсруулж, тендер зарлахаар ажиллаж байна. Мөн төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх ажлын тендерийг 2022.11.16-ны өдөр нээж үнэлгээ хийгдэж байна.</p> <p>ЭБМЗ-өөс өгсөн зөвлөмжийн дагуу "Аж үйлдвэрийн бүсэд мөрдөх агаарын чанарын стандартууд болон зэс хайлуулах үйлдвэрийн хаягдал утааны найрлага дахь агаар бохирдуулах бодисуудын ялгарлын олон улсын стандартуудыг судалж үндэсний болгон боловсруулж батлуулах зөвлөх үйлчилгээ"-ний</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>тендерийг 2022.11.02-нд нээж үнэлгээг хийж, Эс Ай Си Эй - байгууллагад гэрээ байгуулах эрх олгоод байна.</p> <p>Хүхрийн хүчлийг ашиглан фосфорын бордоо үйлдвэрлэх туршилт судалгааг Эрдэнэт Үйлдвэр ТӨҮГ-ийн үйлдвэрийн судалгаа, шинжилгээний хүрээлэнгийн ажилтнууд гүйцэтгэж байна. Мөн "Фосфорын ордыг ашиглах урьдчилсан ТЭЗҮ боловсруулах ажил"-ын гэрээг ШУТИС-ын УУХ-ГУУС-тай 2022.09.13-нд байгуулан ажиллаж байгаа бөгөөд 2022.11.04-ний өдөр ирүүлсэн эхний тайланд Ажлын хэсгийн дүгнэлт гарсан. Ажлын явц 50%.</p> <p>БНХАУ-д Ковид-19 хорио цээрийн дэглэмтэй холбогдуулан "Хүхрийн давхар исэл агуулсан хийг цэвэршүүлэн түүнээс Элементийн хүхэр үйлдвэрлэх "үйлдвэрлэлийн туршилт"-ын ажил ажил удааширч байгаатай холбогдуулан Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах металлурги-химийн үйлдвэрээс гарах хүхрийн давхар исэл агуулсан хийнээс элементийн хүхэр ялган авах туршилтын үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн тээвэрлэлт болон төсөл хэрэгжүүлэх талбайн бүтээн байгуулалтын ажлыг оновчтой зохион байгуулж, үйлдвэрлэлийн туршилтын ажлыг 2023 оны I улиралд багтаан бүрэн дуусгахад "China ENFI Engineering Corporation"-д дэмжлэг үзүүлэх хүсэлтийг БНХАУ-ын холбогдох төрийн байгууллагад зохих журмын дагуу уламжлах хүсэлтийн УУХҮ-ийн сайдын 2022.11.10-ны өдрийн 01/2938 дугаар албан бичгээр БНХАУ-аас Монгол Улсад суугаа элчин сайд Цай ВэньРуй-д хүргүүлсэн. China Enfi engineering corporation-аас 2022.11.15-ны өдөр ирүүлсэн албан бичигтээ туршилтын үйлдвэрийг 2023.05.30-д барьж дуусган, туршилтын ажлын үр дүнг 2023.06.30-ны өдрийн дотор гаргасан байх тухай албан ёсоор мэдэгдсэн.</p> <p>ЗБХБҮ-ийн 2. Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн Исэлдсэн хүдрийг нуруулдан уусгах SX-EW технологиор боловсруулах катодын зэсийн үйлдвэр байгуулах төсөл:</p> <p>Тус үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг "Майнинг Шорт Лонг Терм" ХХК боловсруулж УУХҮЯ-ны дэргэдэх ЭБМЗ-ийн Ашигт малтмалын орд ашиглах ТЭЗҮ хэлэлцэх салбар хурлаар 2022.6.24-нд хэлэлцүүлсэн бөгөөд Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-ын Ерөнхий захирлын өргөтгөсөн зөвлөлийн 2022.10.13-ны өдрийн хурлаас "Гүйцэтгэгч компанийн боловсруулсан ТЭЗҮ-ийг "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын техникийн зөвлөлөөр хэлэлцэх"-ээр</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>шийдвэрлэсний дагуу Техникийн зөвлөлийн 2022.11.02, 04-ний өдрийн хурлаар хэлэлцэж "ТЭЗҮ-ийг засварласны дараа Техникийн зөвлөлөөр дахин хэлэлцүүлж дэмжсэн тохиолдолд УУХҮЯ-ны ЭБМЗ-өөр хэлэлцүүлэх"-ийг гүйцэтгэгч компанид хариуцуулж ажил гүйцэтгэх гэрээний хугацааг 2023.03.31-ний өдөр хүртэл сунгасан байна. ТЭЗҮ, нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулах ажлын явц 30%</p> <p>3. Ган төмөрлөгийн үйлдвэр байгуулах төслүүд: “Дархан төмөрлөгийн үйлдвэр” ТӨХК-ийн Монгол ган цогцолбор-1 төсөл, “Бэрэн групп” ХХК-ийн Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэрийн төсөл, “Болдтөмөр ерөө гол” ХХК-ийн Алтанширээт аж үйлдвэрийн паркийн төслүүд хэрэгжиж байна.</p> <p>4. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн Технологийн бус барилга байгууламжийн ажил /ЕРС-1/-ын барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 2022.11.22-ны өдрийн байдлаар 75.0%-тай байна. Эдгээрт Түүхий ус хадгалах сав-98,69%, Оффис, сургалтын төв-80,68%, Хоолны газар-89,82%, Лаборатори-89,17%, Эмнэлгийн барилга-83,84%, Агуулах-58,47%, Нэвтрэх хаалга-1-82,80%, Нэвтрэх хаалга-2-56,32%, Гал унтраах ангийн барилга-68,29%, Засварын цех-51,0%, Үерийн ус цуглуулах талбай-82,5%, Ус зайлуулах хоолой-53,0%, Ус дамжуулах хоолой-95%, 17км авто зам-60,63%, Ус дамжуулах хоолой-/Бор хөөвөр/-72,65%, Худгийн барилга-79,74%, Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам-96,0%-ийн тус тус гүйцэтгэлтэй. Лицензтэй технологийн байгууламжуудыг барих ажил /ЕРС-4/-ын лиценз эзэмшигчдийг шалгаруулсан, Устөрөгчийн байгууламжийн лиценз эзэмшигч Итали улсын Кинетикс техноложии компанитай, Хүхэр ялгах байгууламжийн лиценз эзэмшигч Франц улсын Аксенс компани, Бензин боловсруулах, Гидрокрекинг, Дизелийн гидроцэвэрлэгээ, Дизелийн гидроцэвэрлэгээ, Шингэрүүлсэн шатдаг хий ялгах байгууламжуудын лиценз эзэмшигч АНУ-ын ЮүӨүПи Хонивэлл компанитай тус тус гэрээг байгуулсан. Лицензтэй технологийн байгууламжийн Инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажлын ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгох тендерийн баримт бичиг боловсруулж байна.</p>	
6	4.2.14. Уул уурхайн ордыг ашиглалтад оруулж, өндөр	2020 - 2050		<p>1. Тавантолгойн нүүрсний орд: “Эрдэнэс-Таван толгой” ХК нь Цанхийн зүүн хэсэгт 2010 оны 8 дугаар сарын 27 нд, Цанхийн баруун хэсэгт 2013 оны 2 дугаар</p>	50	

		<p>технологийн хүнд үйлдвэрийн дараах цогцолборуудыг барьж, байгуулна. Үүнд: Уул уурхайн ордууд: Таван толгойн нүүрсний орд; Оюутолгойн далд уурхай; Дорноговийн цахиурын орд; Цагаан суваргын орд; Хармагтайн орд; Литийн орд; Газрын ховор элементийн хайгуул, судалгааны ажлыг эрчимжүүлнэ. Хүнд үйлдвэр: Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр; Нефть-хими, кокс-хими, металлургийн үйлдвэр; Нүүрс угаах үйлдвэр; Нүүрс-хими, нүүрс-эрчим хүч, метан хийн үйлдвэрлэл, технологийн парк; Ган төмөрлөгийн үйлдвэр; Жонш баяжуулах үйлдвэр; Алт цэвэршүүлэх үйлдвэрийг тус тус барьж байгуулна.</p>				<p>сарын 16 нд уурхайн үйл ажиллагааг эхлүүлсэн. Тус компани 2010-2021 оны хугацаанд нийт 385.8 сая.м3 хөрс хуулж, 84.0 сая.тн нүүрс олборлож, 77.4 сая.тн нүүрс борлуулж, 4,081.5 сая ам долларын борлуулалтын орлоготой ажиллаж, улс, орон нутгийн төсөвт 2,627.7 тэрбум төгрөгийн татвар, хураамж төвлөрүүлсэн байна.</p> <p>“Эрдэнэс-Таван толгой” ХК нь Засгийн газрын холбогдох шийдвэрийн дагуу Тавантолгой-Зүүнбаян чиглэлийн төмөр зам, Тавантолгой-Гашуунсухайт чиглэлийн төмөр зам, Тавантолгой түлш, Тавантолгой дулааны цахилгаан станц, Тавантолгойн нүүрс ачих байгууламж зэрэг үндэсний хэмжээний томоохон төслүүдэд санхүүжилтэд нийтдээ 3,340,753 сая төгрөг зарцуулсан байна. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж, төслийн талбайд инженер геодизийн судалгаа, түгээмэл тархацтай ордын судалгааны ажлуудыг эхлүүлсэн бөгөөд төслийн гүйцэтгэл 12%-тай байна. Нүүрс, хөрс тээврийн техник, тоног төхөөрөмжийн нэвтрүүлэлт 7 хувьд хүрсэн. Ачилтын нэгдсэн төвийн бүтээн байгуулалтын ажил 2022 оны 4 сард эхэлсэн бөгөөд ажлын гүйцэтгэл 21%-тай байна. Загийн усны хоолой усан хангамжийн төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлсэн бөгөөд төслийн нийт гүйцэтгэл 26%-д хүрсэн.</p> <p><i>2. Оюутолгойн далд уурхай:</i></p> <p>УУХҮСайдын 2022.05.19-ний өдрийн А/113 тоот тушаалаар “Оюу толгой” ХХК-ийн далд уурхайн бүтээн байгуулалттай газар дээр нь үзэж танилцаж, далд уурхайг ашиглалтад хүлээн авах эсэх асуудлаар санал, дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий Комиссын бүрэлдэхүүнийг баталсан. Дээрх тушаалын дагуу УУХҮЯ, ЭХЯ, БОАЖЯ, МХЕГ, АМГТГ, ОБЕГ, Өмнөговь аймгийн засаг даргын тамгийн газар, “Оюу толгой” ХХК, “Эрдэнэс оюу толгой” ХХК-ийн төлөөлөл оролцсон комисс 2022 оны 5-р сарын 25-ний өдөр Оюу толгойн далд уурхайд ажиллаж, далд уурхайн бүтээн байгуулалт гүйцэтгэлтэй танилцаж, далд уурхайг хүлээж авах хүртэл, хугацаатай үүрэг даалгавар, зөвлөмж өгч ажилласан. 2021 оноос 2022 оны 6-р сар хүртэл 800.5 сая ам.доллар хөрөнгө далд уурхайн бүтээн байгуулалтад зарцуулсан. 2022 онд 1257.3 сая ам.доллар зарцуулахаар төлөвлөсөн. Оюу толгой төслийн далд уурхай ашиглалтад орсноор жилд 40.0 сая тн хүдэр олборлож, 1,553.0 мян.тн зэсийн баяжмал</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>үйлдвэрлэнэ. Зэсийн баяжмал дахь зэс 436.0 мян.тн, алт 502.0 мян.унц, мөнгө 3495.0 мян.унцад хүрнэ. Оюу толгой төслийн далд уурхай ашиглалтад орсноор зэсийн баяжмал үйлдвэрлэл 622 мян.тн-оос 1553 мян.тн болж 2.4 дахин өссөнөөр Монгол Улсын экспортын орлого 26.62 хувиар нэмэгдэнэ.</p> <p>Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд 2022 онд далд уурхайн бүтээн байгуулалтыг 73 хувьд хүргэнэ гэж тусгасан. 2022.11.01-ний байдлаар Оюу толгойн далд уурхайн төслийн барилгын ажлын гүйцэтгэл-90%, материал зөөвөрлөх системийн гүйцэтгэл-100%, далд уурхайн бүтээн байгуулалт 84%-д хүрсэн.</p> <p>3. Цагаан суваргын орд:</p> <p>Цагаан суваргын зэс, молибденийн ордыг ашиглах ТЭЗҮ-ийн тодотголыг боловсруулж өнгөрсөн онд Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлсэн. Хөрөнгө оруулалтыг шийдвэрлэх зорилгоор уулзалт хэлэлцээрүүд хийгдэж байна. Өнөөдрийн байдлаар бүтээн байгуулалтын ажил 69%-тай. Уулын баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн угсралт, туршилт, тохируулгын ажлыг 2023 онд хийж баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулахаар төлөвлөж байна. Төслийн талбайд 2022 онд барилга угсралтын ажил хийгдээгүй. Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2022 оны 1 дүгээр албан даалгаварт тусгагдсан Цагаан суваргын зэс, молибдений төслийг эрчимжүүлэх арга хэмжээний талаар танилцуулга бэлтгэн Засгийн газрын 2022.04.20-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж холбогдох шийдвэрийг гаргуулсан. Монгол Улсын засгийн газрын 2022 оны 4 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 24 дүгээр тэмдэглэлийн 1-д Цагаан суваргын зэс, молибдений ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах хүрээнд тоног төхөөрөмж суурилуулалт, барилгын бүтээн байгуулалтын ажилд шаардлагатай гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтнийг авах талаар холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн арга хэмжээ авч ажиллахыг УУХҮЯ, ХНХ-ийн сайд нарт даалгасан. УУХҮЯ сайд тус төслийн бүтээн байгуулалтай газар дээр очиж танилцсан.</p> <p>4. Хармагтайн орд</p> <p>Хармагтайн алт-зэсийн орд нь Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших ба Улаанбаатар хотоос урд зүгт 490 км зайд, Оюу толгой уулын баяжуулах үйлдвэрээс зүүн хойд зүгт</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>120 км зайд, Эрдэнэс-Тавантолгой ХК-ийн уурхайгаас зүүн хойд зүгт 73 км зайд, Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын төвөөс зүүн хойш ойролцоогоор 60 км зайд тус тус байрлана.</p> <p>Хармагтайн MV-017387 тоот ашиглалтын тусгай тусгай зөвшөөрөлтэй 6647 га талбайг Занаду Майнз Компанийн охин компани болох Оюут-Улаан ХХК эзэмшдэг.</p> <p>2010 онд (А+В+С) зэрэглэлээр 86,567,105.0 тн хүдрийн, 38.4 тн алт, 348,000.0 тн зэсийн нөөцийг Улсын нөөцийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн. Нэмэлт хайгуулын ажлын үр дүнд ордын нөөцийг дахин тооцоолж 2018 онд ордын нийт баттай, бодитой, боломжтой (А+В+С) зэрэглэлээр хүдрийн нөөцийг 111,926,218.0 тн, алт 51,9 тн, зэс 512,904.0 тн, мөнгө 129,6 тн гэж шинэчилэн тооцсон.</p> <p>Ордын Ил уурхайгаар ашиглах боломжтой 56,400,821.0 тн хүдэрт 23,1тн алт, 223,727.0 тн зэс, 48,0тн мөнгө, Далд уурхайгаар ашиглах боломжтой 35,592,693.0 тн хүдэрт 22,6 тн алт, 214,836.0 тн зэс, 67,4тн мөнгө гэж тооцсон.</p> <p>5. Литийн ордын төсөл</p> <p>Тусгай зөвшөөрөл: MV-017303, XV-012685, Талбайн хэмжээ: 4720.16 га, 12410.94 га, ТЗ эзэмшигч:“Алкали металл монголиа” ХХК, Хөх дэл нэртэй талбай,</p> <p>Ордын байршил: Засаг захиргааны хувьд Дундговь аймгийн Өлзийт сумын 1-р багийн нутагт харъяалагдах бөгөөд Улаанбаатар хотоос зүүн- урагш 550 км зайд, Мандалговь хотоос зүүн-урагш 98 км-т оршино. Тусгай зөвшөөрлийн газар зүйн солбицол нь: Хойд өргөрөгийн 45° 06' 11.56" - 45° 11' 41.57" , Зүүн уртрагийн 106° 47' 1.41" -106° 59' 51.42"</p> <p>Хөхдэлийн хуучнаар 12685Х /MV-017303/ тоот хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайд 2009-2011 онд хайгуул хийж литийн хүдрийн нөөц баттай, бодитой болон боломжтой (А+В+С) нөөцийг 278.76 сая.тн-оор, литийн нөөцийг 435.48 мян.тн-оор тогтоосон.</p> <p>Хөх дэл нэртэй үлдсэн хайгуулын XV-012685 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайд 2012-2020 онд Хөх дэлийн ордын зүүн хойд болон баруун хэсгүүдэд 2012-2020 онд хайгуулын ажил гүйцэтгэж нийт бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр литийн нөөцийг 831,747.0 тн-оор тогтоосон.</p> <p>6. Газрын ховор элемент:</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>2022 онд үргэлжлэн хэрэгжүүлэх өндөр технологийн түүхий эд /газрын ховор элемент/-ийн ӨТТЭ-1-2021 төслийн төсөв, төлөвлөгөөг УУХҮС-ын 2022 оны А/29 дүгээр тушаалаар батлан ажлыг эхлүүлсэн. Төслийн 2022 оны хээрийн болон суурин боловсруулалтын ажлын хэмжээ, арга, аргачлалыг ЭБМЗ-ийн 2022.04.20-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэсэн. Шинээр хэрэгжүүлж эхлэх өндөр технологийн түүхий эд газрын ховор элемент/-ийн /ӨТТЭ-2-2022/-ны төслийн төсөв, төлөвлөгөөг УУХҮС-ын 2022 оны А/29 дүгээр тушаалаар, геологийн даалгаврыг 2022.01.20-ны өдөр УУХҮ-ийн дэд сайд баталсан.</p> <p>ӨТТЭ-2-2022 төслийн гүйцэтгэгчийг “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай” хуулийн дагуу зохион байгуулж хамгийн сайн оролцогчоор шалгарсан хуулийн этгээдтэй зөвлөх үйлчилгээний гэрээг 2022.06.10-ны өдөр байгуулан судалгааны ажлыг эхлүүлсэн. ӨТТЭ-1-2021, ӨТТЭ-2-2022 төслүүдийн 2022 оны хээрийн судалгааны ажлын анхдагч материалыг ҮГА-тай хамтран 2022.11.15-11.17-нд хүлээн авсан.</p> <p>7. Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах төслүүд:</p> <p>1."Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын түшиглэн байгуулах үйлдвэрлэл, технологийн паркийн "Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн техник, эдийн засгийн үндэслэл"-ийг Эрдэс баялагийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2022.06.22-ны өдрийн өргөтгөсөн хуралдаанаар хэлэлцэж ТЭЗҮ-ийг хүлээн авсан. Тус ТЭЗҮ-ийн үндэслэн "Зэсийн баяжмал хайлуулах боловсруулах үйлдвэрийн төслийн нарийвчилсан инженерийн зураг төсөл боловсруулах" ажлын техникийн даалгаврыг боловсруулж, тендер зарлахаар ажиллаж байна. Мөн төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх ажлын тендерийг 2022.11.16-ны өдөр нээж үнэлгээ хийгдэж байна.</p> <p>ЭБМЗ-өөс өгсөн зөвлөмжийн дагуу "Аж үйлдвэрийн бүсэд мөрдөх агаарын чанарын стандартууд болон зэс хайлуулах үйлдвэрийн хаягдал утааны найрлага дахь агаар бохирдуулах бодисуудын ялгарлын олон улсын стандартуудыг судалж үндэсний болгон боловсруулж батлуулах зөвлөх үйлчилгээ"-ний тендерийг 2022.11.02-нд нээж үнэлгээг хийж, Эс Ай Си Эй - байгууллагад гэрээ байгуулах эрх олгоод байна.</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>Хүхрийн хүчлийг ашиглан фосфорын бордоо үйлдвэрлэх туршилт судалгааг Эрдэнэт Үйлдвэр ТӨҮГ-ийн үйлдвэрийн судалгаа, шинжилгээний хүрээлэнгийн ажилтнууд гүйцэтгэж байна. Мөн "Фосфорын ордыг ашиглах урьдчилсан ТЭЗҮ боловсруулах ажил"-ын гэрээг ШУТИС-ын УУХ-ГУУС-тай 2022.09.13-нд байгуулан ажиллаж байгаа бөгөөд 2022.11.04-ний өдөр ирүүлсэн эхний тайланд Ажлын хэсгийн дүгнэлт гарсан. Ажлын явц 50%.</p> <p>БНХАУ-д Ковид-19 хорио цээрийн дэглэмтэй холбогдуулан "Хүхрийн давхар исэл агуулсан хийг цэвэршүүлэн түүнээс Элементийн хүхэр үйлдвэрлэх "үйлдвэрлэлийн туршилт"-ын ажил ажил удааширч байгаатай холбогдуулан Зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах металлурги-химийн үйлдвэрээс гарах хүхрийн давхар исэл агуулсан хийнээс элементийн хүхэр ялган авах туршилтын үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн тээвэрлэлт болон төсөл хэрэгжүүлэх талбайн бүтээн байгуулалтын ажлыг оновчтой зохион байгуулж, үйлдвэрлэлийн туршилтын ажлыг 2023 оны I улиралд багтаан бүрэн дуусгахад "China ENFI Engineering Corporation"-д дэмжлэг үзүүлэх хүсэлтийг БНХАУ-ын холбогдох төрийн байгууллагад зохих журмын дагуу уламжлах хүсэлтийн УУХҮ-ийн сайдын 2022.11.10-ны өдрийн 01/2938 дугаар албан бичгээр БНХАУ-аас Монгол Улсад суугаа элчин сайд Цай ВэньРуй-д хүргүүлсэн. China Enfi engineering corporation-аас 2022.11.15-ны өдөр ирүүлсэн албан бичигтээ туршилтын үйлдвэрийг 2023.05.30-д барьж дуусган, туршилтын ажлын үр дүнг 2023.06.30-ны өдрийн дотор гаргасан байх тухай албан ёсоор мэдэгдсэн.</p> <p>8. Ган төмөрлөгийн үйлдвэр байгуулах төслүүд:</p> <p>1. Монгол ган цогцолбор-1" төсөл :</p> <p>Засгийн газрын 2022.4.13-ны өдрийн 148 дугаар тогтоолоор Эдийн засаг хөгжлийн яам /хуучнаар/ болон "Кью Эс Си" ХХК-ийн хооронд 2014 онд байгуулсан "Уул уурхай, металлургийн цогцолбор байгуулах төсөл"-ийг хэрэгжүүлэх Концессын гэрээг цуцалсан.</p> <p>Уг тогтоолын дагуу ТӨБЗГ-аас Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэрийг төрийн өмчит компанийн статустай болгож, бүтцийг баталж, удирдлагыг томилсон.</p> <p>"Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр" ТӨҮГ нь Засгийн газрын "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ын Аж үйлдвэрийн сэргэлтийн хүрээнд</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>"Шинэ сэргэлт- Монгол ган" хэлэлцүүлгийг 2022.07.04-ний өдөр зохион байгуулсан.</p> <p>Төслийн цахилгаан хангамжийн ТЭЗҮ, зураг төслийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийлгэх, 2023 оны төсөвт суулгах хүсэлтийг УУХҮСайдын 2022.08.25-ны өдрийн 01/2288 дугаар албан бичгээр Сангийн сайдад хүргүүлсэн.</p> <p>"Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр" ТӨХК нь БНХАУ-ын MMC CERI компанийн боловсруулсан "Монгол ган цогцолбор I" төслийн ТЭЗҮ-ийг шинэчлэн боловсруулах компанийг сонгох шалгаруулалт явуулж, "Эрдэнэс судалгаа хөгжлийн төв" ХХК-тай 9-р сард гэрээ байгуулсан.</p> <p>"Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр" ТӨХК-иас Шинэчлэн боловсруулсан ТЭЗҮ-ийн төсөл дээр шинжээч томилж, ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх хүсэлтийг 2022.10.17-ны өрийн 01/941 дугаар албан бичгээр УУХҮЯ-нд ирүүлсний дагуу УУХҮСайдын 2022.10.31-ний өдрийн А/278 дугаар тушаалаар шинжээчдийн хэсэг томилогдон ажиллаж байна.</p> <p>2. "Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк"-ийн бүтээн байгуулалтын ажлуудын явц:</p> <ul style="list-style-type: none"> -2019-2020 онуудад дэд бүтцийг бий болгох хүрээнд 12 км төмөр зам, 6.3 МВт-ын цахилгааны дэд станц, 110 кВ, 10 кВ-ын 9,4 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барьж байгуулсан. - 2021 онд 2 сая.тн/жил хүчин чадалтай төмрийн хүдрийн нойтон баяжуулах үйлдвэрийг барьж байгуулсан. - 2022.3-р сард нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ боловсруулж, ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн батлуулсан ба коксын үйлдвэрийн ТЭЗҮ хийгдэж байна. - 2022.03.02-ны өдрийн ЗГ-ын хуралдаанд "Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк"-ийн төслийн бүтээн байгуулалтын явц болон цаашид хийгдэх ажил, тулгамдаж байгаа асуудлын талаар УУХҮ-ийн сайд танилцуулсан. -"Монголын эдийн засгийн чуулган 2022" арга хэмжээний хүрээнд 2022.03.24-ний өдөр "Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк"-ийн зарим үйлдвэрийг түүхий эд /коксжих нүүрс/-ээр тогтвортой хангах боломж бүрдүүлэх зорилгоор "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК болон "Болдтөмөр Ерөө гол" ХХК-ийн хооронд харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулсан. - Паркийн ус хангамжийг шийдэх зорилгоор Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын нутагт орших "Бор хөөвөр"-ийн газрын доорх
--	--	--	--	--	---

					<p>усны ордоос ус цуглуулах байгууламж барих ажил, ажилчдын 5 блок байр барих, нүүрс ачиж, буулгах талбайн газар шорооны ажлыг 2022.5-р сард тус тус эхлүүлсэн.</p> <p>-Мөн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн суурь, барилгын ажил, тоног төхөөрөмжийн татан авалт, суурилуулах ажил хийгдэж байна.</p> <p>- 2022.11.23-ны өдрийн байдлаар ажилчдын 5 блок байрны гүйцэтгэл 60 орчим хувь, нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн барилгын ажил 40 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.</p> <p>9. Үнэт металл цэвэршүүлэх үйлдвэр байгуулах:</p> <p>БНКаЗУ-ын “Сымбат инженеринг” компанийн боловсруулсан үнэт металл цэвэршүүлэх үйлдвэрийн ТЭЗҮ, төслийн эдийн засгийн үр ашгийн тооцоолол, ижил төстэй үйлдвэрүүдийн харьцуулсан судалгаа, төслийн санхүүжилтийн талаар дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын 2021 оны А/100 дугаар тушаалаар байгуулсан бөгөөд ажлын хэсгийн дүгнэлтийг 2021.12.09-ний өдөр ирүүлсэн. Ажлын хэсэг БНКаЗУ-ын “Сымбат инженеринг” ХХК-ийн боловсруулсан ТЭЗҮ-ийг хянаж, ТЭЗҮ-ийн эдийн засгийн тооцооллыг зассан ч ТЭЗҮ бодит байдалтай нийцэхгүй, хөрөнгө оруулалтын зардлыг хэт өндөр байна гэж дүгнэсэн. Бүгд Найрамдах Казахстан Улсаас Монгол Улсад суугаа Элчин Сайдын яамнаас 2022 оны 7 дугаар сарын 18-ны өдрийн 30-309 дүгээр албан бичгээр “Сымбат инженеринг” ХХК-ийн хүсэлтийг ирүүлснийг 2022.08.02-ны 01/2111 албан бичгээр Эрдэнэс Монгол ХХК-д хүргүүлсэн.</p>	
7		4.2.15. Говийн бүс рүү ус дамжуулах хоолой барьж байгуулна.	2020 2050	-	<p>Тус яамнаас Тавантолгойн ордыг түшиглэн баригдах төслүүдийн усан хангамжийн асуудлын талаар танилцуулга бэлтгэж, Засгийн газрын 2022.01.26-ны өдрийн ээлжит хуралдаанд танилцуулж, хуралдааны 6 дугаар тэмдэглэлийг гаргуулсан. Өмнийн говийн бүтээн байгуулалтад шаардагдах ус хангамжийн найдвартай эх үүсвэрийг хангах ажлын хүрээнд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг усаар хангах “Загийн усны хоолой”-н газрын доорх усны ордоос шугам, хоолой татах ажлын зураг төслийг боловсруулж, БХБЯ-ны харъяа Барилга хөгжлийн төвийн шинжээчдийн магадлалаар баталгаажуулсан. Мөн ус татах шугам хоолойн төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг боловсруулан батлуулахаар БОАЖЯ-нд хүргүүлсэн. Загийн усны хоолойн газрын доорх усны ордоос ус татах шугам хоолойн барилга</p>	30

					<p>угсралтын ажлын гүйцэтгэгчээр "ЧММ" ХХК, "Эс Энд Эй Трейд" ХХК, "Набсан" ХХК-тай гэрээ байгуулан, барилга угсралтын ажил явагдаж байна. Одоогийн байдлаар: Гүний худгийн ажил 51%, Ус цуглуулах шугамын барилга угсралт 11%, Усан сангийн барилга угсралт 76%, Ус дамжуулах гол шугамын барилга угсралт 46%, Цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын ажил 68%-тай тус тус гэрээний дагуу гүйцэтгэгдэж байна. Нийт ажлын гүйцэтгэл 48.8%-тай байна.</p> <p>Мөн Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордуудыг түшиглэн баригдах төслүүдийн ус хангамжийн асуудлыг шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх тухай албан хүсэлтийг холбогдох судалгаа мэдээллийн хамт БОАЖЯ-нд 2022.04.26-ны өдрийн 01/1186 дугаар албан бичгээр хүргүүлсний дагуу Усны газрын 2022.05.18-ны өдрийн 01/581 тоот албан бичгээр Тавантолгойн ДЦС болон Нүүрс баяжуулах үйлдвэр төслүүдэд шаардлагатай 220 л/с усыг Дорноговь аймгийн Мандах сумын Цагаан цавын газрын доорх усны ордоос хангах боломжтой тухай мэдэгдсний дагуу холбогдох зөвшөөрлийг Усны газраас авахаар Эрдэнэс тавантолгой ХК-аас ажиллаж байна.</p>	
8	4.2.16. Газрын тос боловсруулах үйлдвэр, түүний дэд бүтцийн сүлжээ, нефть-химийн үйлдвэр барьж байгуулна.	2020 2050	-		<p>Технологийн бус барилга байгууламжийн ажил /ЕРС-1/-ын барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 2022.11.22-ны өдрийн байдлаар 75.0%-тай байна. Эдгээрт Түүхий ус хадгалах сав-98,69%, Оффис, сургалтын төв-80,68%, Хоолны газар-89,82%, Лаборатори-89,17%, Эмнэлгийн барилга-83,84%, Агуулах-58,47%, Нэвтрэх хаалга-1-82,80%, Нэвтрэх хаалга-2-56,32%, Гал унтраах ангийн барилга-68,29%, Засварын цех-51,0%, Үерийн ус цуглуулах талбай-82,5%, Ус зайлуулах хоолой-53,0%, Ус дамжуулах хоолой-95%, 17км авто зам-60,63%, Ус дамжуулах хоолой-/Бор хөөвөр/-72,65%, Худгийн барилга-79,74%, Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам-96,0%-ийн тус тус гүйцэтгэлтэй. Лицензгүй технологийн байгууламжийн ажил /ЕРС-2/-ын ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах түргэвчилсэн тендерийг 2022.06.06-ны өдөр зарласан ба 2022.09.19-ний өдөр тендер хүлээж авсан. Үйлдвэрийн цахилгаан станцын ажил /ЕРС-3/-ын ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах түргэвчилсэн тендерийг 2022.05.04-ний өдөр зарласан ба 2022.07.04-ний өдөр тендер хүлээн авсан. ЕРС-2, ЕРС-3 багц ажлын тендерт хамгийн бага үнийн санал ирүүлсэн БНЭУ-ын "Megha Engineering & Infrastructure Limited"</p>	50

					(Мега инженеринг инфрастратчер лимитед) компанитай Инженерчлэл, худалдан авалт, барилгын угсралтын гэрээ байгуулах асуудлыг Засгийн газрын 2022.10.26-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэсний дагуу “Монгол газрын тос боловсруулах үйлдвэр” ТӨХХК, “Megha Engineering & Infrastructure Limited” компани хооронд 2022.10.28-ны өдөр гэрээ байгуулсан. Лицензтэй технологийн байгууламжуудыг барих ажил /EPC-4/-ын лиценз эзэмшигчдийг шалгаруулсан, Устөрөгчийн байгууламжийн лиценз эзэмшигч Итали улсын Кинетикс текноложи компанитай, Хүхэр ялгах байгууламжийн лиценз эзэмшигч Франц улсын Аксенс компани, Бензин боловсруулах, Гидрокрекинг, Дизелийн гидроцэвэрлэгээ, Шингэрүүлсэн шатдаг хий ялгах байгууламжуудын лиценз эзэмшигч АНУ-ын ЮүӨүПи Хонивэлл компанитай тус тус гэрээг байгуулсан. Лицензтэй технологийн байгууламжийн Инженерчлэл, худалдан авалт, барилга угсралтын ажлын ерөнхий гүйцэтгэгчийг сонгох тендерийн баримт бичиг боловсруулж байна.	
9	4.2.17. Гадаад, дотоод зах зээлд чиглэсэн гүн боловсруулалтын технологид суурилсан хүнд болон хөнгөн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	2020 2050	-		ЗГ-ын 2022.03.16-ны өдрийн хуралдааны 16 дугаар тэмдэглэлээр даалгасны дагуу “Аж үйлдвэрийн салбарын өнөөгийн байдал, цаашид авах арга хэмжээний төлөвлөгөө (үйлдвэр тус бүрээр эдийн засгийн үр өгөөжийг харуулсан)-г дахин нарийвчлан боловсруулж Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахаар УУХҮСайдын 2022.05.24-ний өдрийн 01/1500 дугаартай албан бичгээр ЗГХЭГ-т хүргүүлсэн. Мөн УИХ-ын 2021 оны 106 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Шинэ сэргэлтийн бодлогын хэрэгжилтийг хангах хүрээнд “Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор үйлдвэрлэл, технологийн парк”, Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр” болон “Исэлдсэн хүдрээс катодын зэс үйлдвэрлэх төсөл”, Оюутолгойн ордыг түшиглэн “Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах төсөл”, Дархан-Уул аймагт “Монгол ган цогцолбор–1” төсөл, “Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэр”, “Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк” гэх зэрэг Хүнд үйлдвэрийн салбарын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, дэвшилтэт техник, технологи, инновацид суурилсан нэмүү өртөг шингэсэн, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх, дотоодын бүтээн байгуулалтын хэрэгцээг хангаж, шинээр	30

					ажлын байр бий болгох мега төслүүдийг ШСБ-ын хөгжлийн төслүүдийн жагсаалтад оруулж, төслийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан төлөвлөгөө боловсруулан төслийн хэрэгжилт, явцын талаар 7 хоног бүр төсөл хэрэгжүүлэгчээс тайлан авч, ЭЗХЯ-нд хүргүүлэн ажиллаж байна.	
10	4.2.18. Боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэлхийн брэндийн түвшинд хөгжүүлнэ.	2020 2050	-		Хүнд үйлдвэрийн салбарын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, дэвшилтэт техник, технологи, инновацид суурилсан нэмүү өртөг шингэсэн, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх, дотоодын бүтээн байгуулалтын хэрэгцээг хангаж, шинээр ажлын байр бий болгох ажлын хүрээнд дараах төслүүдийг хэрэгжүүлж байна. 1. “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн нүүрс баяжуулах үйлдвэр 2. Эрдэнэт үйлдвэрийг түшиглэн Зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах 3. Оюутолгойн ордыг түшиглэн зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр байгуулах 4. Катодын зэс үйлдвэрлэх төсөл 5. Монгол ган цогцолбор-1 төсөл 6. Эрдэнэтийн төмөрлөгийн үйлдвэрийн төсөл 7. Алтанширээт аж үйлдвэрийн парк 8. Газрын тос боловсруулах үйлдвэр Эдгээр төслүүд хэрэгжсэнээр боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, экспорт нэмэгдэж дотоодын бүтээн байгуулалтад шаардлагатай бараа материал, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хэрэгцээг хангана.	50
11	4.2.24. Геологийн судалгааны ажлыг эрчимжүүлж, дунд, урт хугацаанд эдийн засгийн өсөлтийг хангах эрдэс баялгийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.	2020 2050	-	Батлагдсан: 27,746.7 Гүйцэтгэл: 4,661.2 Санхүүжилт: 4,661.2	- 1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн Сүүжийн говь-50, Шүтээн улаан уул-50, Норовлин-50, Чулуун хороот-50, Галбын говь-50, Бүрхтэй уул-50 төслүүдийн үр дүнгийн тайланг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн салбар зөвлөлийн хуралдаанаар 2022.06.02-нд хэлэлцэж хүлээн авсан. Ингэснээр 17,787.84 км2 талбай буюу 1.13%, нийтдээ 43.1%-ийг хамруулсан. Дээрх төслүүдийн үр дүнд Мангирт (өнгөт металл Р2 зэргээр Си-2298.94 тн, мөнгө-7.248 тн, алт-2.352 кг, цайр-210 тн, хартугалга-315 тн), Эрдэнэ овоо (Алт шороо Р1 зэргээр 65.5 кг), Хуурай сайр (Р2 зэргээр алт-224.19 кг), Угалзын худаг (Р2 зэргээр алт-1524.1 кг), Дөшийн ам (Р3 зэргээр алт-80 кг), Баян тохой, Цагаан толгой, Их Номгон, зэсийн Урт булаг, Ил худаг, холимог металлын Буйлст, элсний Угалзын ам, шаврын Зуух	90

					<p>булаг (P1 зэргээр 232.8 мян.тн), Ширээ тээг (P1 зэргээр 26.1 сая тн), Далан шар уул (P3 зэргээр хром-526526 тн, никель-171515 тн), Дөш уулын төмөр зэрэг ашигт малтмалын хэтийн төлөвтэй талбайг ялгасан. Үр дүнгийн тайлантай болон хээрийн судалгааны ажилтай 27 төслийн 2022 онд гүйцэтгэсэн ажлыг баталгаажуулан хүлээн авах ажлыг ҮГА-тай хамтран хэрэгжүүлж эхэлсэн бөгөөд 2022.11.22-ны байдлаар 13 төслийн хээрийн материалыг хүлээн аваад байна.</p> <p>- Монгол орны нутаг дэвсгэрийн 14.1%-ийг хамарсан К хавтгайн хэмжээнд Улсын геологийн 1:200000-ны масштабын иж бүрдэл зургийг нэгтгэх УГЗ-200-К-нэгтгэл төслийн үр дүнгийн тайлантай танилцан ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн УУХҮС-ын 2022 оны А/03 дугаар тушаалаар хүлээн авсан бол L хавтгайн (53.66%) хэмжээнд хээрийн судалгааны ажлыг бүрэн дуусгаснаар нутаг дэвсгэрийн 67.76%-ийг хээрийн судалгааны ажилд хамруулсан бол М хавтгайн хэмжээнд хээрийн судалгааны ажлыг үргэжлүүлэн гүйцэтгэсэн.</p> <p>- 104,044.0 км2 буюу нутаг дэвсгэрийн 6.6%-д агаарын геофизикийн хэмжилт хийх нислэгийг дуусгаснаар нутаг дэвсгэрийн 66%-ийг судалгаанд хамруулсан бол Геохимийн 1:1000000-ын масштабын зураг зохиох ажлыг 2019-2021 онд нутаг дэвсгэрийн 1,062,197.0 км2 буюу 67.9%-д хээрийн судалгаанд хамруулж дуусгасан. Ингэснээр Монгол орны нийт нутаг дэвсгэрийг геохимийн хээрийн судалгааны ажилд 100% бүрэн хамруулж үр дүнг боловсруулж эхэлсэн.</p> <p>- Монгол орны баруун, баруун өмнөд хэсгийн алтны хэтийн төлөвийг үнэлэх БӨМ-Алт-2019 төсөл, 2021 оноос хэрэгжиж байгаа Монгол орны нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд тархсан Мезозой, Кайнозойн насны хурдас чулуулгийн тархалт, тогтоц, түүнтэй холбоотой үүсэн ашигт малтмалын минерагений судалгааны Мезо-Кайнозой-2021 болон 2022 оноос шинээр хэрэгжүүлэх Монгол Улсын босоо тэнхлэгийн дагуух нутгийг хамарсан геологийн орчин, тогтоцын судалгааны Геологийн орчин-2022, Баруун Монголын шатах ашигт малтмалын хэтийн төлөвийг тогтоох БМШАМ-2022, Монгол орны алтны металлогенийн зураг зохиох Мета-алт-500 төслийг шинээр хэрэгжүүлэхээр төсөв, төлөвлөгөөг УУХҮСайдын 2022 оны А/29 дүгээр тушаалаар, геологийн даалгаврыг 2022.01.20-ны өдөр УУХҮ-ийн Дэд сайд батлан, гүйцэтгэгч хуулийн этгээдийг</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>Үндэсний геологийн алба сонгон шалгаруулж зөвлөх үйлчилгээний гэрээг байгуулан судалгааны ажлыг эхлүүлсэн.</p> <p>- Эрэл үнэлгээ-1-2020, Эрэл үнэлгээ-2-2021, Эрэл үнэлгээ-3-2021, Эрэл үнэлгээ-4-2022 төслийн 2022 оны төсөв, төлөвлөгөөг УУХҮСайдын 2022 оны А/29 дүгээр тушаалаар батлуулж, 2022 оны хээрийн болон суурин боловсруулалтын ажлын хэмжээ, арга, аргачлалыг ЭБМЗ-өөр хэлэлцэн шийдвэрлэж судалгааны ажлыг эхлүүлсэн. Эрэл үнэлгээ-1-2020 төслийн үр дүнг 2022 онд багтаан ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр ажиллаж байна.</p> <p>- Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг сонгон шалгаруулалтаар олгох хуучин журмын хүрээнд 2022 оны эхний хагас жилийн байдлаар ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгох сонгон шалгаруулалтыг 141,979 га талбайд зарласнаар 121,503 га талбайд 50 тусгай зөвшөөрлийг олгож улсын төсөвт 13.9 тэрбум төгрөг төвлөрүүлсэн. Сонгон шалгаруулалтыг цахим хэлбэрээр олгохоор дээрх журмыг шинэчилэн батлуулж 2022.11.23-нд www.tender.gov.mn платформ-оор нийтэд зарласан.</p> <p>- Ашигт малтмалын хайгуулын ажлын тайлангуудыг ЭБМЗ-ийн салбар зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцэн 66 ордын хэмжээнд алт /үндсэн/ 1,004.39 мян.тн/кг металлаар, алт /шороо/ 1,715,51 кг металлаар, зэс 10,946,4 мян.тн/тн металлаар, молибден 499.04 мян.тн, төмөр 40,969.7 мян.тн хүдрээр, хайлуур жонш 4,079.1 мян.тн хүдрээр, нүүрс 607.23 сая тн, шохойн чулуу 50,516.54 мян.тн, дайрга 45.06 сая м3, боржин 8,294.67 мян.м3, кварц 440.91 мян.тн, гантиг 423.51 мян.м3, элсэн чулуу 7,991.19 мян.м3, элс 4,960.42 мян.м3, шавар 5,736.63 мян.м3, элс-хайрга 4,921.5 мян.м3-ийг улсын нэгдсэн санд бүртгэн нөөцийг өсгөсөн.</p>	
12	4.4. Бүс нутгийн эдийн засаг, худалдааны интеграцад нэгдэж, худалдааг хөнгөвчилнө.	4.4.12. Дотоодын боловсруулах аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүнийг гадаад өрсөлдөөнөөс хамгаалах бодлого зохицуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.	2020 - 2050		<p>ЗГ-аас боловсруулсан Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг УИХ-ын гишүүн С.Бямбацогт нарын санаачилсан Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлтэй нэгтгэн, төслийн үр нөлөөний үнэлгээ, зардлын тайланг хийж гүйцэтгэн, хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж, хуулийн үзэл баримтлалыг батлуулсан. Мөн УИХ-ын чуулганы 2022.04.14-ний өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг хэлэлцэхийг дэмжиж,</p>	30

					<p>Үйлдвэржилтийн бодлогын байнгын хороонд шилжүүлсэн. Ажлын хэсэг төмөрлөгийн үйлдвэр, зэсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркуудын эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх голлох нөлөөллийг гаргаж, танилцуулга нэмэлтээр бэлтгэн боловсруулж, хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Үйлдвэржилтийн бодлогын байнгын хорооны 2022.06.15-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн дэмжигдэж, УИХ-ын чуулганы анхны хэлэлцүүлгийг 2022.06.30-ны өдөр хийж зарчмын зөрүүтэй 71 саналын томъёоллоор санал хурааж дараагийн хэлэлцүүлэгт бэлтгээд байна.</p> <p>Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/-ийг УИХ-аас 2022.07.05-ны өдөр баталж, 2022.08.01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлсэн.</p> <p>Тус хуулийн 8.1.7-д заасны дагуу Хүнд үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн хөгжлийн төлөвлөгөө болон нэгжийн техник, эдийн засгийн үндэслэлд дүгнэлт өгөх, зөвлөмж гаргах үүрэг бүхий зөвлөлийн үйл ажиллагааны дүрэм"-ийг УУХҮСайдын 2022.09.22-ны өдрийн А/245 дугаар тушаалаар баталж, Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлийн 5959 дугаарт бүртгүүлсэн.</p> <p>Хүнд үйлдвэрийн тухай хуулийн төслийг боловсруулан Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн дэмжигдэж, 2021.11.24-ний өдөр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн бөгөөд Үйлдвэржилтийн бодлогын байнгын хорооны 2021.12.14-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн. УИХ-ын даргын 2022.03.30-ны өдрийн 46 дугаар захирамжаар МУИХ-ын 2022 оны хаврын ээлжит чуулганы 4 дүгээр сард хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулсан бөгөөд УИХ-ын чуулганаар хэлэлцэхээр хүлээгдэж байна.</p> <p>Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2022 оны 10 сарын 27-ний өдрийн А/273 дугаар тушаалаар Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг шинэчлэн боловсруулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг шинэчлэн байгуулсан. Ажлын хэсгийн зүгээс Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврыг үнэлэх аргачлал, хуулийн төслийн үр нөлөөний үнэлгээ, хуулийн төслийн зардлын тооцоо зэрэг тайланг эцэслэн боловсруулсан.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					Ажлын хэсэг Ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын үзэл баримтлалын төсөл, хуулийн төслийн бичвэрийг эцэслэн боловсруулж байна.	
13	4.6. Эдийн засгийн төрөлжилт, инновац, шинэ технологи, хүний хөгжил, ногоон хөгжлийн зорилтуудыг дэмжих чадавхтай олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн баялгийн санг бий болгоно.	4.6.1. Үндэсний баялгийн сангийн эрх зүйн орчныг төгөлдөржүүлж, зохион байгуулалтын шинэчлэлт хийнэ.	2020 - 2050		Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн төслийг боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг холбогдох төрийн байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн гишүүдтэйгээр Ерөнхий сайдын 2021 оны 89 дүгээр захирамжаар байгуулсан. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсэгт заасны дагуу Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн төсөл болон Хөгжлийн сангийн тухай хуулийн төсөл, бусад дагалдах хуулийн төслийг боловсруулж, Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг баталж, хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагын тандан судалгаа, үр нөлөөний судалгаа зэргийг боловсруулж, хуулийн төсөлд яамдаас саналыг авч нэгтгэн, олон нийтийн хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж, улмаар хуульд заасны дагуу Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн болон Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас Засгийн газарт өргөн мэдүүлэх зохих зөвшөөрлийг авч, Засгийн газрын 2022.05.11-ний өдрийн хуралдаанаар танилцуулж, Улсын Их Хуралд уг хуулийн төслийг өргөн мэдүүлэхээр тогтсон. Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу Хууль зүй, дотоод хэргийн яам болон Сангийн яамнаас 2022.06.17-ны өдөр зохих зөвшөөрлийг авч, улмаар Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн төслийг ЗГХЭГ-аар дамжуулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр бүрдлийг ханган хүргүүлсэн. Монгол Улсын Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын 2022.09.21-ний өдрийн 54 дүгээр тушаалаар Үндэсний баялгийн сангийн хууль, эрх зүйн орчныг нарийвчлан судалж, боловсруулалтын шатанд байгаа хуулийн төслийг төрийн өмчит компанийн бүтэц зохион байгуулалттай уялдуулан боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулж, тус ажлын хэсгийн дүгнэлтээр УИХ-д өргөн мэдүүлэхээр хүргүүлсэн хуулийн төслийг дахин нарийвчлан боловсруулахаар болсон тул ЗГХЭГ-т 2022.11.01-ний өдөр буцаан авахаар албан бичгийг хүргүүлсэн болно.	70
14		4.6.11. Монгол Улсын иргэдэд давуу эрхийн	2020 - 2050		"Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн Төлөөлөн Удирдах зөвлөл 2020 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн 09 дүгээр тогтоолыг баталж,	100

		хувьцааны ногдол ашгийг хүртээнэ.			компанийн 2019 оны цэвэр ашгаас нэгж хувьцаанд 90 /ерэн/ төгрөгийн ногдол ашгийг 1072 хувьцаа эзэмшигч 2.5 сая иргэдэд оглох ажлыг 2020 онд зохион байгуулсан. Улсын Их Хурлын чуулганы 2020 оны 01 сарын 10 өдрийн хуралдаанаар Иргэдийн тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн төлбөрийг төрөөс нэг удаа төлөх тухай хуулийг баталсан. Иргэдийн тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн төлбөрийг төрөөс нэг удаа төлөх тухай хууль батлагдсанаар Төрийн өмчит “Эрдэнэс Монгол” ХХК өөрийн охин компанийн эзэмшлийн Салхитын мөнгө, алтны ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулсан орлогоос төрд ногдох өгөөжийг барьцаалан үнэт цаас гаргах замаар иргэний тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн тодорхой хэсгийг төлөх боломж бүрдэхийн зэрэгцээ зээл аваагүй 194 мянган иргэнд Салхитын мөнгөний ордын орлогоос нэг сая төгрөгийн үнэт цаас олгох боломж бүрдсэн.	
	ДҮН					56.43

ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР